

שְׁאָרְעוּ לָהֶם הַרְעוֹת הַלְלוּ, וַיְנַהֲיֵגֶם לְאָרֶץ טוֹבָה כְּפָרוֹשׁ הַכְּתוּב.

וְהָיָה שְׁנֵי גְדוּלִים רַבִּים מְעֻלִים הָיוּ דוֹפְקִים תַּחַת כֶּסֶא הַכְּבוֹד, שְׁאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְדָה חֲמִישִׁית, מִשּׁוֹם הָיוּתָם בְּגִלוֹת כָּל הַזְּמַן הַזֶּה, וְקָרָה שֵׁשֶׁפַח אוֹתָם בְּאָרֶץ שׁוֹנְאִיָּהֶם.

וְהוּא שְׁתֵּי מְדוֹת בְּשְׁתֵּי חֻלְקוֹת. יִצְאָה אַחַת וְדָבְרָה כְּנֶגֶד רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְנִתְּן לָהּ רִשׁוֹת לְדַבֵּר כָּל מַה שְׁתִּרְצֶה, וְרֵאתָה בְּיִשְׂרָאֵל מִצַּד אֶחָד לְגֹזֵר עַל יִשְׂרָאֵל שֵׁיִצְאוּ מִהַגְלוֹת בְּזִכּוֹת אֲבוֹתֵיהֶם, וּמִצַּד אַחַר רְצִתָּה לְגֹזֵר עֲלֵיהֶם בְּשִׁבְלֵי חֲטָאֵיהֶם כְּשֶׁאֲמָרוּ עֲלֵיהֶם רְעָה גְדוּלָּה, הֲרִי אַרְבַּע מְדוֹת, וְלֹא הָיְתָה בָּהֶם מְדָה חֲמִישִׁית אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְדָבְרוּ כָּל מַה שְׁרָצוּ.

עַד שֶׁהִגִּיעָה לָהֶם הַמְּדָה הַחֲמִישִׁית, וְהָיָה בְּכֶסֶא הַכְּבוֹד מִן הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְאָמְרָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב, וְלֹא הָיוּ פוֹחֲדוֹת שְׁתֵּי מְדוֹת הַרְאֵשׁוֹנוֹת לְדַבֵּר לְפָנָיו, בְּזִכּוֹת הַמְּדָה הַחֲמִישִׁית שֶׁנִּמְשְׁלָה לְלִילָה, וַיִּצְאָה לְהֵאִיר לָהֶם. וְלִכְּן פִּתַּח, וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לַח' לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה וְהָיָה לַעַת עָרֵב יִהְיֶה אוֹר.

שְׁנֵינֵינוּ (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֲשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה. וְשֵׁם אֲמַר וְחֲשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְקִשָּׁה שְׁלוֹ עַל שְׁלוֹ. בַּא רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו וְאָמַר לוֹ, אָבִי מוֹרִי, מַה זֶה? אָמַר לוֹ, מִבְּרֵאשִׁית עַד ו' דוֹרוֹת בְּרָא יְדוּ"ד אֶחָד, רוֹצֶה לֹמַר, ו' שֶׁל שְׁמוֹ נִתְּן בּוֹ רוּחַ חֲכָמָה. עַד כַּאֲן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מַהוּ חֲשֶׁךְ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יְדוֹ שֶׁל אָבִיו.

בְּקוֹשֶׁטָא, הָכִי יִזְנַח יִתְהוֹן בְּאַרְע שְׁנֹאִיָּהוֹן. וַיִּסַּב בְּנִיּוּהוּ דְאַרְע לְהוֹן בִּישִׁין אֲלִין, וַיְדַבֵּר לְהוֹן לְאַרְע טַב כְּפִירוֹשָׁא דְקָרָא.

וְהוּא תְרִי רַבְרַבְן סְגִיאִין מְעֻלְיָאן הוּא מְטַרְקֵן תַּחוֹת כְּרִסֵי יְקָרָא, דְאַפְטְרוֹפָא דִישְׂרָאֵל מְכִילְתָא חֲמִישָׁאָה, בְּדִיל דִּיהוֹן בְּגִלוֹתָא כָּל עַדְנָא הַדִּין, וְאַרְע דְנָשִׂי יִתְהוֹן בְּאַרְע שְׁנֹאִיָּהוֹן.

וְהוּא תְרִין מְכִילְתָן, בְּתִרִין סְפִין, נִפְקַח חָדָא וּמְלִיל לְקַבֵּל רַבּוֹן עֲלֵמָא, וְיִהִיב לִיה רִשׁוֹ דִימְלִל כָּל מָאן דְבַעֵי, וְחֲזִי בְּיִשְׂרָאֵל מִן גִּיסָא חָדָא לְמַגְזֵר בְּהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, דִּיפְקוֹן מִן גְּלוֹתָא, בְּדִין אֲבַהֲתְהוֹן. וּמִן גִּיסָא אַחְרִינָא, רְעָא לְמַגְזֵר עֲלֵיהוֹן, בְּדִיל חוֹבִיָּהוֹן, דְאַמְרוּ עֲלֵיהוּ בִישָׁא סְגִיאָה. הָא אַרְבַּע מְכִילְתָן, וְלֹא הוּא בְּהוֹן מְכִילְתָא חֲמִישָׁאָה אֶפְטְרוֹפָא דִישְׂרָאֵל, וּמְלִילוּ כָּל דְרַעוּ. (דף ריג ע"ב).

עַד דְמָטָא לְוֹתְהוֹן מְכִילְתָא חֲמִישָׁאָה, וְהוּא בְּכִרְסֵי יְקָרָא מִן שְׁמָא קְדִישָׁא, וְאָמַר עַל בְּנוֹהֵי דִישְׂרָאֵל טַב, וְלֹא הוּוּ רַתְיִין תְרִין מְכִילְתָן קְמִייתָא לְמְלָלָא קְמִיָּה, בְּדִיל מְכִילְתָא חֲמִישָׁאָה דְאַתְמַתַּל לְלִילְיָא, וְנִפְקַח לְנַהוּרָא דְלְהוֹן. וְעַל דָּא פִתַּח, וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לַח' לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה וְהָיָה לַעַת עָרֵב יִהְיֶה אוֹר.

תְּנִינָא (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֲשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה, וְהֵתָם אָמַר וְחֲשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, וְקִשָּׁא דִידִיה אֲדִידִיה. אֲתָא רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו, וְאָמַר לִיה אָבָא מְאָרִי, מְאִי דָא. אָמַר לִיה, מִבְּרֵאשִׁית עַד שְׁשָׁה דוֹרוֹת בְּרָא יְהו"ה אֶחָד, צְבִי לְמִימַר, ו' דְשְׁמִיָּה, יְהִב בִּיָּה רוּחַ חֲכָמָה,

עַד הֵכָא לֹא הוּא מְנַדַּע מַהוּ חֲשֶׁךְ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יְדוֹ דְאָבִיו.

קָם רַבִּי אֶבְרָהָם וְשָׁאַל, מַה זֶה חֲשׂוֹן? סָבְבוּ הַחֲבֵרִים וְלֹא הִגִּיעוּ לְמַה שֶּׁשָּׁאַל. עָשׂוּ מַעֲשֵׂה, וְהִגִּיעַ קוֹל מִלִּפְנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָם בְּפִסּוּק זֶה, (איוב י) אֶרֶץ עֲפֹתָהּ וְגוֹ', צִלְמוֹת וְלֹא סֹדְרִים וְתוֹפֵעַ כְּמוֹ אֶפֶל. גִּיהֶנָּם מִלִּפְנֵי שְׁנֵי בָרָא הָעוֹלָם הִיָּה גְנוּז לְרַשְׁעִים. אוֹי לְרַשְׁעִים שִׁיְהִי כְּשִׁיעֵשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת אֵלֶּהָ, (ישעיה ט) כִּי הִנֵּה הַחֲשׂוֹן יִכָּסֶה אֶרֶץ וְעָרְפֶל לְאִמִּים וְעֲלִיף יִזְרַח ה' וְכִבְדּוֹ עֲלִיף יִרְאֶה. אֲשֶׁרִי חֲלַקְתָּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא בָרָא לָהֶם זֶה. (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁכָּפַח לֹא אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁהוּא אֱלֹהִים.

וַיִּגַּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ. רַבִּי יוֹסֵף אָמַר, מִלְּאֶפֶס הוּא שֶׁהָיָה עֲתִיד לִזְמַן טוֹב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיָּשׁוּבוּ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל צָרָתָם, כְּשִׁיָּבֵא קֶץ הַמְּשִׁיחַ. בְּכָל צָרָה שֶׁתִּבָּא עֲלֵיהֶם יִאֲמְרוּ לְמַדָּה: בְּנֵיךְ בָּאִים אֵלֶיךָ. וַיִּגַּדְלוּ הַטּוֹבִים. אֲשֶׁרִי חֲלַקְתָּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ בְּנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵם כְּמוֹ מְלָאכִים. (איוב לח) וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. הוֹי"ה מַה?

בֵּא רְאֵה, מִנֵּין שֶׁקָּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל? אֵתָּה בְּעֲלִיּוֹנִים, וְאֲנִי אֵתָּה בְּתוֹנוֹת, [אֵתָּה תִּהְיֶה בְּתוֹנוֹת, וְאֲנִי אֵתָּה אֵלֹהִים בְּעֲלִיּוֹנִים]. מַה זֶה אוֹמֵר? (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אֲבָרְהָם. הָאֲבוֹת הֵם מְרַכְּבוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁנֵינִי (מיכה יז) תִּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאֲבָרְהָם. הָרִי שְׁתֵּי סְפִירוֹת בְּשֵׁתֵי מְרַכְּבוֹת גְּדוּלוֹת עֲלִיּוֹנוֹת.

שְׁלִישִׁי יִצְחָק. מַה זֶה (בראשית לא) וַיֵּשְׁבֶע יַעֲקֹב בְּפָנָיו אֲבִיו יִצְחָק. וּמִשּׁוּם פָּחַד יִצְחָק שֶׁהָיָה סְפִירָה, שֶׁל יִצְחָק הִיא מְעֲלִיּוֹנִים, מִפְּרִשְׁת

קָם רַבִּי אֶבְרָהָם וְשָׁאַל, מַאי חֲשׂוֹן. אֲסִתְחַרּוּ חֲבֵרֵיךָ וְלֹא מָטוּ מַאי דְשָׁאַלוּ, עֲבָדוּ עוֹבְדָא, וּמָטָא קָלָא מִן קָדָם רַבּוֹן עֲלֵמָא, בְּהָאֵי קָרָא, (איוב י) אֶרֶץ עֲיִפְתָּהּ וְגוֹ' צִלְמוֹת וְלֹא סֹדְרִים, וְתוֹפֵעַ כְּמוֹ אֶפֶל, גִּיהֶנָּם מִקְמֵי דְאֲתַבְרֵי עֲלֵמָא, הָהּ גְּנִיז לְרַשְׁעִיָּא, וְוִי לְהוֹן לְחֵיבֵיָא, דִּיחֻוֹן פִּד יַעֲבִיד אֱלֹהָא יִת אֵלִין, (ישעיה ט) כִּי הִנֵּה הַחֲשׂוֹן יִכָּסֶה אֶרֶץ וְעָרְפֶל לְאִוִּים וְעֲלִיף יִזְרַח יְיָ וְכִבְדּוֹ עֲלִיף יִרְאֶה. זַפְאָה חוֹלְקֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא בָרָא לְהוֹן דָּא, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁכָּפַח לֹא אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁי אֱלֹהִים:

וַיִּגַּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ. רַבִּי יוֹסֵף אָמַר, מִלְּאֶפֶס הוּא, דְּהוּא עֲתִיד לְמִימְרָא טַב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, פִּד יִתִּיבּוֹן לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּכָל עֲקָתְהוֹן, פִּד יִתִּי קִצָּא דְמְשִׁיחָא, בְּכָל עֲקָתָא דְתִיתִי עֲלִיהוֹן, יִימְרוּן לְמִכִּילְתָּא בְרִיךְ אֲתִי לוֹתָךְ, וְיִתְפָּרְקוּן טְבָאִי. זַפְאָה חוֹלְקֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּאֲתַקְרִיאוּ בְּנֵי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְּאִינוּן כְּמִלְאֲכֵיָא, (איוב לח) וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הוֹי"ה מַאי.

תָּא חֲזִי, מִנֵּין שֶׁקָּרָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב א"ל, אֵתָּה בְּעֲלֵאָה, וְאֲנָא אֵתָּה בְּתוֹנוֹת, (נ"א אֵתָּה תִּהְיֶה בְּתוֹנוֹת, וְאֲנָא אֵתָּה בְּעֲלֵאָה), מַאי קָא מִיִּירִי. (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אֲבָרְהָם, אֲבָהָתָן אִינוּן רְתִיכָאן דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. תְּנָא, (מיכה ז) תִּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאֲבָרְהָם, הָא תְרִין סְפִירוֹן, בְּתִרִין רְתִיכָן, רַבְרָבָן עֲלֵאִין. תְּלִיתָאָה יִצְחָק, מַאי (בראשית לא) וַיֵּשְׁבֶע יַעֲקֹב בְּפָנָיו אֲבִיו יִצְחָק. וּבְגִין פָּחַד יִצְחָק דְּהוּא סְפִירָה, וְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְהוּא כְּרִסֵי יִקְרָא רְתִיכָא עֲלֵאָה, וּסְפִירָה דִּיצְחָק וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא כְּפִסָּא כְּבוֹד, מְרַכְּבָה עֲלִיּוֹנָה, וּסְפִירָה